

Nr 102

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj: ts proposition angående riktlinjer för företagareföreningarnas organisation och verksamhet jämte motioner.

(3: e avd.)

Propositionen

Sedan Kungl. Maj: t i propositionen nr 1 (bilaga 13, punkterna C 3, C 4, C 5 och IV: 1) beräknat medel för bidrag till företagareföreningarna m. m. har Kungl. Maj: t i propositionen nr 61 under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över inrikesärenden för den 8 mars 1968 föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för företagareföreningarnas organisation och verksamhet m. m. som förordats i statsrådsprotokollet,

2. medge att statsgaranti för lån till hantverks- och industriföretag m. m. under budgetåret 1968/69 beviljas intill ett belopp av 80 000 000 kr.,

3. för budgetåret 1968/69 anvisa

på driftbudgeten under elfte huvudtiteln

a) till Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.,

b) till Täckande av förluster i anledning av statligt stöd till hantverks- och industriföretag m. fl. ett förslagsanslag av 5 500 000 kr., samt

på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder

c) till Statens hantverks- och industrilånefond ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.

På grundval av 1962 års företagareföreningsutrednings betänkande (SOU 1967: 40) framläggs i propositionen förslag till riktlinjer för företagareföreningarnas fortsatta verksamhet. Denna skall ha ett allmänt produktionsfrämjande syfte och inriktas på företag inom hemslojd, hantverk och småindustri med ekonomiskt goda framtidsutsikter.

Genom förstärkning av sin rådgivnings- och konsultverksamhet bör föreningarna främja rationalisering av mindre företag och underlätta för dessa att få experthjälp i tekniska och ekonomiska frågor. Enligt förslaget skall föreningarnas upplysningsverksamhet i allmänna frågor och inledande undersökningar i syfte att klarlägga förutsättningarna för fortsatta insatser lämnas kostnadsfritt. Däremot förutsätts uppdrag som syftar till att lösa

Bihang till riksdagens protokoll 1968. 6 saml. Nr 102

olika företags problem av mera speciell art vara avgiftsbelagda enligt självkostnadsprincipen.

Föreningarna bör inte bedriva egen kursverksamhet i ekonomiska eller tekniska frågor men biträda centrala organ med information om kursprogram, rekrytering av kursdeltagare m. m.

Företagareföreningarnas kreditstödjande och kreditförmedlande verksamhet föreslås ha i huvudsak samma inriktning som f. n. Båda de nuvarande stödformerna, hantverks- och industrilån samt industrigarantilån, behålls. Utom för nuvarande kreditändamål skall stöd kunna lämnas för förvärv av befintlig industrilokal.

Företagareföreningarna föreslås få besluta om lån från statens hantverks- och industrilånefond på högst 150 000 kr. till en och samme låntagare. Beslutanderätten i fråga om statlig garanti skall som hittills ligga hos kommerskollegium, som dock kan hänskjuta viktigare ärenden till Kungl. Maj: ts prövning. I fråga om lånevillkoren får föreningarna rätt att i sin långivning besluta om amorteringsanstånd under ett år samt undantagsvis om lånetider upp till högst 15 år.

Räntan för hantverks- och industrilån och industrigarantilån förutsätts skola ligga på samma relativa nivå som f. n. och vara densamma för de båda lånformerna. Av de årliga ränteinkomsterna skall viss andel, motsvarande 0,5 % av lånebeloppet, användas för förlusttäckningsändamål. Dessa medel skall när de härrör från föreningarnas direktlångivning tillföras av föreningarna förvaltade förlusttäckningsfonder. I övrigt skall räntorna på dessa lån levereras in till statsverket. Förlusttäckningsavgifter från garantilångivningen skall tillfalla staten.

För mera omfattande låneutredningar föreslås föreningarna kunna ta ut arvode såsom för konsultuppdrag.

Företagareföreningarna skall behålla sin ställning som ekonomiska föreningar. Staten och landstingen föreslås få majoritet i föreningarnas styrelser och verksamheten skall vara underkastad offentlig kontroll och revision.

Det statliga administrationsbidraget höjs och beräknas efter i genomsnitt 200 000 kr. per förening. För budgetåret 1968/69 föreslås att anslaget för detta ändamål tas upp med 5 milj. kr. Till täckande av förluster i anledning av statligt stöd till hantverks- och industriföretag m. fl. beräknas ett anslag av 5,5 milj. kr. Statens hantverks- och industrilånefond tillförs enligt förslaget 20 milj. kr. och ramen för statlig lånegaranti vidgas till 80 milj. kr.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 3 av herr *Stefanson* och II: 6 av herrar *Andersson* i Örebro och *Larsson* i Umeå vari hemställt att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj: t hemställa om förslag till 1969 års riksdag an-

gående anslag med 100 000 kr. för utbildning av företagareföreningarnas personal,

dels de likalydande motionerna I: 471 av herr Wikberg m. fl. och II: 578 av herrar Larsson i Norderön och Eriksson i Bäckmora vari hemställts att riksdagen måtte besluta att, med ändring av nu gällande bestämmelser, räntesatsen på direktlån från företagareförening för företag inom stödområde bindes vid bottenlåneräntan för bostadsfastighetslån,

dels de likalydande motionerna I: 578 av herr Ottosson och II: 707 av herr Fridolfsson i Stockholm m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj: t måtte anhålla om sådant förslag till höjning av anslagen till företagareföreningarna att i första hand de företagareföreningar som är belägna inom det lokaliseringpolitiska stödområdet har möjlighet bedriva hjälpverksamhet för småindustrin på marknadsföringsområdet,

dels de likalydande motionerna I: 579 av herr Ottosson m. fl. och II: 706 av herr Fridolfsson i Stockholm vari hemställts att riksdagen måtte bevilja ett reservationsanslag för budgetåret 1968/69 av 200 000 kr. att förvaltas av Västernorrlands läns företagareförening för bedrivande av försöksverksamhet med en s. k. idébank efter de i motionerna angivna riktlinjerna och föreslås att, på grundval av de erfarenheter som redovisas av föreningen, försöksverksamheten i ett senare skede utsträcks jämväl till andra län för att slutligen ingå i företagareföreningarnas ordinarie arbetsuppgifter för ett stärkande av respektive läns och därmed vårt lands näringsliv,

dels de likalydande motionerna I: 609 av herr Ernulf och II: 761 av herr Andersson i Örebro m. fl. vari hemställts, såvitt nu är i fråga, att riksdagen måtte besluta att för budgetåret 1968/69 till Statens hantverks- och industrilånefond anvisa ett investeringsanslag av 40 milj. kr.,

dels de likalydande motionerna I: 618 av herr Stefanson m. fl. och II: 785 av herr Sjönell m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj: t måtte hemställa om ett årligt anslag av 300 000 kr. att från budgetåret 1969/70 under en treårig försöksperiod ställas till kungl. kommerskollegiums förfogande för forsknings- och utredningsverksamhet om de mindre och medelstora hantverks- och industriföretagens problem och förhållanden,

dels de likalydande motionerna I: 816 av herr Enarsson m. fl. och II: 1060 av herr Nordgren m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att de nuvarande reglerna för sammansättning av företagareföreningarnas styrelser bör äga fortsatt giltighet,

dels de likalydande motionerna I: 817 av herr Erik Jansson och II: 1062 av herr Nyström m. fl. vari hemställts 1) att Stockholms läns företagareförening och Företagareföreningen i Stockholms stad, även om en sammanslagning av föreningarna skulle komma till stånd, vid tilldelning av administrationsbidrag och lånemedel räknas som två föreningar, samt 2) att er-

forderlig höjning av totalanslagen för budgetåret 1968/69 med hänsyn därtill kommer till stånd,

dels de likalydande motionerna *I: 818* av herr *Johan Olsson m. fl.* och *II: 1064* av herr *Thylén m. fl.* vari hemställts att riksdagen måtte besluta att företagareföreningarnas verksamhet medges omfatta även lastbilstrafikbranschen,

dels de likalydande motionerna *I: 819* av herr *Eric Gustaf Peterson m. fl.* och *II: 1063* av herr *Thylén m. fl.* vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj: t måtte anhålla att »utredningen om statens institut för hantverk och industri» får i uppdrag att utreda frågan om företagsledarutbildning i företagareföreningarnas regi,

dels de likalydande motionerna *I: 820* av herr *Stefanson m. fl.* och *II: 1061* av herr *Nordgren m. fl.* vari hemställts 1) att beslutanderätten för garanti-lån upp till 200 000 kr. delegeras till företagareföreningarna, 2) att löptiden för hantverks- och industrilån för uppförande av fabriks- och verkstadslokaler o. d. generellt sätts till 15 år, 3) att näringslivets organisationer även i fortsättningen får representation i föreningarnas styrelser, 4) att riksdagen i övrigt måtte godkänna de synpunkter beträffande rådgivningsverksamheten och kreditstödet avgränsning och inriktning som föreslagits i motionerna,

dels de likalydande motionerna *I: 821* av herr *Stefanson m. fl.* och *II: 1056* av herr *Andersson i Örebro m. fl.* vari hemställts 1) att för budgetåret 1968/69 anvisas på driftbudgeten under elfte huvudtiteln till Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader ett reservationsanslag av 6 500 000 kr. samt 2) att bidraget disponeras så att varje företagareförening erhåller 200 000 kr. och återstående del av bidraget i huvudsak fördelas på företagareföreningarna efter behov,

dels de likalydande motionerna *I: 822* av herrar *Wikberg* och *Fälldin* och *II: 1057* av herrar *Larsson* i Norderön och *Jönsson* i Ingemarsgården vari hemställts att riksdagen med ändring av Kungl. Maj: ts förslag måtte till Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader för budgetåret 1968/69 anvisa ett reservationsanslag av 7 milj. kr. så att varje förening erhåller ett minimibidrag å 200 000 kr. och att återstående del av bidraget fördelas på företagareföreningarna efter behov av stöd och i den utsträckning de tas i anspråk för statliga uppgifter i övrigt,

dels de likalydande motionerna *I: 823* av herrar *Wikberg* och *Fälldin* samt *II: 1058* av herrar *Larsson* i Norderön och *Jönsson* i Ingemarsgården vari hemställts att riksdagen måtte, med ändring av Kungl. Maj: ts förslag angående riktlinjer för företagareföreningarnas organisation och verksamhet, besluta att maximibeloppet 150 000 kr. för föreningarnas direktlån ej begränsas av utestående garantibelopp,

dels motionen *II: 1027* av herrar *Nilsson* i Lönsboda och *Berndtsson* vari hemställts 1) att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj: ts prop. nr

61/1968 måtte besluta att stöd även kan utgå till bestridandet av kostnaderna för uppförande av kollektiva utställningshallar av typ Sved Expo i Värnamo och Expolaris i Skellefteå, samt 2) att företagareföreningarna erhåller täckning för sina kostnader för a) förundersökningar i avsikt att belysa vilka åtgärder inom ett företag som skulle befordra en gynnsammare utveckling av företaget, b) förhandsundersökningar i försök att rädda företag till eventuellt fortbestånd och c) undersökningar rörande nya produkters lönsamhet och marknadsföring där denna i förväg ej kan bestämmas,

dels motionen II: 1059 av herrar Nilsson i Agnäs och Fridolfsson i Stockholm vari hemställts att riksdagen måtte besluta 1) att statligt bidrag till företagareföreningar m. fl. bör utgå dels som basbidrag, dels som differentierat tilläggsbidrag i enlighet med vad som anges i motionen, 2) att företagareföreningar i norrlandslänen skall kunna erhålla upp till 400 000 kr. i administrationsbidrag.

Utskottets yttrande

Utskottet kan helt ansluta sig till vad departementschefen i statsrådsprotokollet anfört om företagareföreningarnas verksamhet nämligen att deras konsultations- och rådgivningsverksamhet samt kreditförmedlande uppgifter bör fortsätta och ytterligare förstärkas samt inriktas på företag som från ekonomisk synpunkt har goda framtidsutsikter. Föreningarna bör inrikta sig på att stödja inte bara företag som redan är lönsamma utan också sådana företag som genom föreningarnas medverkan kan utvecklas till god lönsamhet. Utskottet delar också uppfattningen att detta stöd i och med det särskilda lokaliseringsstödet tillkomst inte längre primärt skall tjäna ett lokaliseringspolitiskt syfte.

Rådgivnings- och kursverksamhet m. m.

Vad avser föreningarnas rådgivningsverksamhet bör visst utrymme lämnas för kostnadsfri rådgivning omfattande såväl en mer allmän upplysningsverksamhet som sådana inledande undersökningar avseende att klarlägga förutsättningarna för fortsatta insatser från föreningarnas sida. I likhet med vad som anförts i statsrådsprotokollet anser vidare utskottet att den mera speciella rådgivningsverksamheten skall vara självfinansierad. Dock bör föreningarnas tjänster åt offentliga myndigheter ej avgiftsbeläggas.

De av föreningarna självständigt anordnade kurserna har huvudsakligen tjänat ett mer allmänt utbildningsändamål inom hantverkets och småindustrins område, vilket inneburit en viss dubblering av det arbete som bedrivs av statens institut för hantverk och industri. Utskottet delar principiellt departementschefens uppfattning att föreningarna inte bör ordna kurser i egen regi och kan därför ej ansluta sig till motionerna I: 819 och

II: 1063, i vilka föreslås att den statliga utredningen om statens institut för hantverk och industri ges i uppdrag att utreda frågan om företagsledarutbildning i företagareföreningarnas regi.

Utskottet vill framhålla betydelsen av att en allsidig forskning kommer till stånd rörande den mindre företagsamhetens speciella problem. Ett eventuellt vidgat stöd till den forskning som nu är i fråga bör dock enligt utskottet bedömas i samband med avvägningen av det totala stödet till den samhällsvetenskapliga forskningen. Utskottet kan därför ej biträda det i motionerna I: 618 och II: 785 framförda förslaget att 300 000 kr. från och med budgetåret 1969/70 under en treårig försöksperiod skall ställas till kommerskollegiums förfogande för forsknings- och utredningsverksamhet om de mindre och medelstora hantverks- och industriföretagens problem och förhållanden.

Den kreditstödjande verksamheten

Vad gäller gränsen mellan hantverks- och småindustri och den större industrin är denna givetvis något flytande. Utskottet delar synpunkten att stöd till större företag endast bör utgå om särskilda skäl föreligger, varför utskottet kan ansluta sig till uppfattningen att en generell utvidgning av företagareföreningarnas stöd till att avse ytterligare företag inte bör ske.

Hittills har gällt att kreditstödet skall avse tillverkningsföretag inom hantverk och småindustri. Även om det självfallet finns mindre företag, som i och för sig kan anses behöva liknande stöd som företagareföreningarna ger, har utskottet ej ansett det rimligt att utan en mer ingående utredning av konsekvenserna föreslå en utvidgning av föreningarnas kreditstödjande verksamhet till att omfatta även andra företag än som gäller för närvarande. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 818 och II: 1064, i vilka det föreslås att företagareföreningarnas verksamhet bör omfatta även lastbilstrafikbranschen.

Beträffande de direktlån som företagareföreningarna föreslås kunna bevilja förordas att beloppsgränsen för dessa höjs till 150 000 kr. och blir densamma för lån till maskinanskaffning och övriga låneändamål. Utskottet har ingen erinran mot detta förslag, vilket också innebär att det önskemål som framförts i de av utskottet tidigare (SU 1968: 27) behandlade motionerna I: 609 och II: 761, såvitt nu är i fråga, blir tillgodosett.

Företagareföreningsutredningen föreslog att föreningarna förutom att bevilja direktlån skulle kunna besluta om lånegaranti till ett och samma företag för högst 200 000 kr. Med hänvisning till företagareföreningarnas ställning som ekonomiska föreningar anför departementschefen viss tveksamhet till att dylika enskilda sammanslutningar skall ikläda sig sådant ekonomiskt ansvar. Lånegarantier avser oftare än direktlån större krediter och måste därför i högre grad prövas utifrån mer allmänna samhälls-ekonomiska överväganden.

Departementschefen föreslår därför att någon delegering av beslutanderätten till företagareföreningarna beträffande lånegarantier ej skall ske. Utskottet har funnit motiven för detta förslag välgrundade och ansett sig kunna biträda propositionens förslag på denna punkt. I konsekvens med detta ansluter sig utskottet även till förslaget att direktlån till företag, som redan beviljats garantilån, bör begränsas till ett belopp, som sammanlagt med utestående garantibelopp högst motsvarar maximibeloppet för direktlån. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna I: 820 och II: 1061, såvitt nu är i fråga, samt I: 823 och II: 1058.

Utskottet ansluter sig även till departementschefens förslag att föreningarna endast i vissa fall bör förlänga löptiden för hantverks- och industrilån o. d. till högst 15 år. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 820 och II: 1061 i vad gäller att löptiden för hantverks- och industrilån för uppförande av fabriks- och verkstadslokaler o. d. generellt sätts till 15 år.

Beträffande utlåningsräntan på garanti- och direktlån delar utskottet departementschefens uppfattning att, med hänsyn till de mindre företagens problem, det är önskvärt att räntan kan hållas på samma relativt låga nivå som f. n. Utskottet ansluter sig därför helt till förslagen beträffande uttagandet av en särskild förlusttäckningsavgift samt att någon särskild utredningsavgift ställd i relation till lånebeloppen ej skall uttas. Utskottet anser inte heller att räntesatsen på direktlån skall differentieras mellan å ena sidan företag i stödområdet och å den andra övriga företag. Utskottet avstyrker därför motionerna I: 471 och II: 578, vari föreslås att räntesatsen på direktlån för företag inom stödområdet bindes vid bottenlåneräntan för bostadsfastighetslån.

Företagareföreningarnas organisation m. m.

För att tillgodose önskemålet om att företagareföreningarna skall tillvarata det allmännas intressen förordas bl. a. att staten och landstingskommunen tillsammans skall ha majoritet i styrelsen och utse lika många ledamöter vardera. Beträffande antalet övriga styrelseledamöter liksom övriga styrelsefrågor bör enligt propositionen föreningarna själva avgöra dessa frågor.

Utskottet har funnit detta förslag väl ägnat att tillförsäkra det allmänna en insyn i föreningarnas verksamhet. Då utskottet förutsätter att bland övriga styrelseledamöter kommer att ingå någon representant för den mindre industrin och hantverket inom länen kan det i motionerna I: 820 och II: 1061 framförda önskemålet om näringslivets representation i föreningarnas styrelser anses till övervägande del tillgodosett. Med hänvisning till det anförda kan utskottet ej biträda förslaget i motionerna I: 816 och II: 1060 att de nuvarande reglerna för styrelserna bör äga fortsatt giltighet.

Företagareföreningarnas ekonomi m. m.

Som delvis redan framgått har departementschefen lagt fram förslag som återverkar på föreningarnas ekonomi. Detta har föranlett departementschefen att föreslå högre belopp för administrationsbidragen till föreningarna. Beloppet har beräknats efter i genomsnitt 200 000 kr. för varje förening. Det bör ankomma på Kungl. Maj: t att inom ramen för de totalt anvisade medlen bestämma bidragets storlek för varje förening. Utgående bidrag kommer sålunda att anpassas till de olika behoven inom varje förenings område, varvid också hänsyn kommer att tas till i vilken utsträckning de olika föreningarna anlitas för fullföljande av statliga uppgifter. Utskottet som funnit motiven för detta förfarande vid medelstilledningen välgrundade kan helt ansluta sig därtill.

Med hänsyn till länens olika storlek och näringsstruktur syns det utskottet mindre välbetänkt att som förordas i motionerna I: 821 och II: 1056, I: 822 och II: 1057 samt II: 1059 ett enhetligt basbelopp om 200 000 kr. skulle utgå till samtliga föreningar och att genom en höjning av totala anslagsramen återstående medel tilldelas föreningar med särskilt stora behov. Utskottet avstyrker därför dessa motioner vad avser frågan om ett gemensamt bas- eller minimibelopp till samtliga föreningar.

Regelmässigt har norrlandslänen tidigare erhållit förhållandevis stora administrationsbidrag. Med tanke på företagareföreningarnas ökade uppgifter i samband med bevakning av lokaliseringstödet synes det utskottet realistiskt anta att dessa liksom andra län i stödområdet kommer att behöva och även erhålla en relativt stor andel av det totala anslaget. Utöver de bidrag som blir täckta av det allmänna administrationsbidraget föreslår departementschefen att ett särskilt bidrag skall utgå till företagareföreningen i Norrbottens län. Utskottet har därför ej funnit tillräckligt starka motiv för att biträda förslaget i motionerna I: 578 och II: 707 att Kungl. Maj: t skall lägga fram förslag till höjning av anslagen till föreningarna för att i första hand ge dem som ligger i stödområdet möjlighet att bedriva sin verksamhet. Utskottet kan inte ansluta sig till det förslag som framförts i motionerna I: 579 och II: 706 att ett särskilt anslag om 200 000 kr. skall utgå till företagareföreningen i Västernorrlands län för bedrivande av en försöksverksamhet med en s. k. idébank. I och för sig skulle en dylik verksamhet kunna ge uppslag för exempelvis utvecklingen av nya produkter och därigenom bl. a. främja tillkomsten av nya företag. Den fråga som motionärerna tar upp kan dock väntas bli behandlad i ett större sammanhang i det aviserade förslaget om inrättandet av ett statligt utvecklingsbolag.

I propositionen förutsätts att de två företagareföreningarna i Stockholms stad och län kommer att slås samman. Utskottet har ingen erinran i anledning av detta antagande, i synnerhet som de två föreningarna redan nu till icke oväsentlig del bedriver sitt arbete med gemensam administration. Utskottet kan sålunda ej biträda motionerna I: 817 och II: 1062, i vilka det

yrkas att de två företagareföreningarna vid beräkningen av den totala medelstillelningen av administrationsbidrag skall behandlas som två föreningar även om en sammanslagning skulle komma till stånd.

Övriga frågor

Administrationsbidragen avser bl. a. att täcka företagareföreningarnas kostnader för erforderliga utredningar och förundersökningar i samband med kreditgivning. I dylikt utredningssammanhang kan givetvis även prövas bl. a. vilka åtgärder inom ett företag, som skulle befordra en gynnsammare utveckling av detta. Det i motionen II: 1027 framförda förslaget om att föreningarna skall erhålla täckning för sina kostnader för olika typer av förundersökningar i syfte att befrämja utvecklingen av befintliga respektive utvecklingen av nya företag kan därför anses tillgodosett. I motionen föreslås också att särskilt stöd skall utgå till bestridande av kostnader för uppförande av kollektiva utställningslokaler. Utskottet är inte övertygat om det angelägna i en dylik utvidgning av föreningarnas verksamhet och är därför ej berett att biträda förslaget.

Företagareföreningarnas förbund, som erhåller visst statligt bidrag, ägnar sig bl. a. i någon utsträckning åt konferens- och utbildningsverksamhet för företagareföreningarnas personal. Utskottet tillmäter denna verksamhet stor betydelse och utgår från att i den mån förbundet önskar intensivifiera denna verksamhet, förbundet även kan erhålla större anslag efter särskild framställning till Kungl. Maj: t. Utskottet anser därför att det i motionerna I: 3 och II: 6 väckta förslaget att Kungl. Maj: t till 1969 års riksdag skall framlägga ett förslag inför riksdagen om att anslå 100 000 kr. för utbildning av företagareföreningarnas personal ej behöver föranleda någon riksdagens åtgärd.

Anslagsfrågor

Departementschefen föreslår att 4,8 milj. kr. beräknas för bidrag till föreningarna och 200 000 kr. för särskilt bidrag till företagareföreningen i Norrbottens län och för bidrag till Företagareföreningarnas förbund och vissa andra centrala sammanslutningar inom hantverk och småindustri. Då några subventionsmedel i fortsättningen ej föreslås ingå blir anslaget Bidrag till företagareföreningarna m. fl.: Administrationskostnader 5 milj. kr. innebärande mer än en fördubbling jämfört med innevarande budgetår. Utskottet har funnit den föreslagna höjningen vara tillräcklig för att dels kompensera föreningarna för visst inkomstbortfall som några av departementschefens förslag medför och dels ge föreningarna resurser för att på ett tillfredsställande sätt lösa de vidgade och delvis nya uppgifter som kommer att åvila dessa. Med bifall till detta förslag avstyrker utskottet därför motionerna I: 821 och II: 1056, I: 822 och II: 1057 samt I: 817 och II: 1062 vad avser i dessa framförda förslag om högre anslag än som förordas i statsrådsprotokollet.

Till statens hantverks- och industrilånefond föreslås 20 milj. kr. anvisas för budgetåret 1968/69, en höjning med 2 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår. Utskottet förutsätter att hänsyn tagits till dels den höjda beloppsgränsen för direktlångivning och dels det förväntade kreditbehovet. Med tanke på att anslaget för innevarande budgetår sannolikt inte kommer att utnyttjas helt samt att de allmänna konjunkturerna väntas förbättras endast i relativt långsam takt kan utskottet biträda förslaget i fråga. Utskottet yrkar därför avslag på motionerna I: 609 och II: 761 såvitt gäller investeringsanslagets storlek under budgetåret 1968/69.

Utskottets hemställen

Utskottet som tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag i vad de inte särskilt berörts i utskottets yttrande hemställer

1. beträffande utredning om företagsledarutbildning att riksdagen avslår motionerna I: 819 och II: 1063,
2. beträffande viss forsknings- och utredningsverksamhet att riksdagen avslår motionerna I: 618 och II: 785,
3. beträffande utvidgning av verksamheten till lastbilstrafikföretag att riksdagen avslår motionerna I: 818 och II: 1064,
4. beträffande delegering av beslutanderätten för lånegarantier m. m. att riksdagen avslår motionerna I: 820 och II: 1061 samt I: 823 och II: 1058, de två förstnämnda såvitt nu är i fråga,
5. beträffande löptiden för vissa lån att riksdagen avslår motionerna I: 820 och II: 1061, såvitt nu är i fråga,
6. beträffande räntan på vissa direktlån att riksdagen avslår motionerna I: 471 och II: 578,
7. beträffande viss representation i företagareföreningarnas styrelser att riksdagen avslår motionerna I: 816 och II: 1060 samt I: 820 och II: 1061, de två sistnämnda såvitt nu är i fråga,
8. beträffande administrationsbidrag m. m. att riksdagen
  - a) avslår motionerna I: 821 och II: 1056, I: 822 och II: 1057 samt II: 1059, de fyra förstnämnda i vad de avser beräkning och fördelning av administrationsbidrag,
  - b) avslår motionerna I: 578 och II: 707,
  - c) avslår motionerna I: 579 och II: 706 i vad de ej avser medelsanvisning,
9. beträffande företagareföreningarna i Stockholms stad och län att riksdagen avslår motionerna I: 817 och II: 1062 såvitt ej rör medelsanvisning,

10. beträffande vissa grunder för bidragsfördelningen att riksdagen avslår motionen II: 1027,

11. beträffande förslag om anslag för personalutbildning att riksdagen avslår motionerna I: 3 och II: 6,

12. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag godkänner de riktlinjer för företagareföreningarnas organisation och verksamhet som förordats i statsrådsprotokollet i vad de ej behandlats under 1.—11.,

13. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medger att statsgaranti för lån till hantverks- och industri-företag m. m. under budgetåret 1968/69 beviljas intill ett be-lopp av 80 000 000 kr.,

14. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 817 och II: 1062, I: 821 och II: 1056 samt I: 822 och II: 1057, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader* för budgetåret 1968/69 på drift-budgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett reservations-anslag av 5 000 000 kr.,

15. att riksdagen avslår motionerna I: 579 och II: 706 i vad de avser anslag för viss försöksverksamhet,

16. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag till *Täckande av förluster i anledning av statligt stöd till hantverks- och industriföretag m. fl.* för budgetåret 1968/69 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett för-slagsanslag av 5 500 000 kr.,

17. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 609 och II: 761 samt I: 817 och II: 1062, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Statens hantverks- och industrilånefond* för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder anvisar ett investeringsanslag av 20 000 000 kr.,

18. att riksdagen avslår i förevarande sammanhang be-handlade motioner till den del de ej berörts under 1.—17. eller behandlas i annat utskottsutlåtande.

Stockholm den 7 maj 1968

På statsutskottets vägnar:
EMIL NÄSSTRÖM

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström (s), Birger Andersson (s), Virgin (h), Rikard Svensson (s), fru Wallentheim (s), herrar Kaijser (h), Nyman (fp), Mårtensson (s), Bertil Petersson (s), Ottosson (h), Wååg (s), Edström (fp), Högström (s), fru Elvy Olsson (cp) och herr Johan Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Blidfors (s), Almgren (s), Mellqvist (s), Mattsson (cp), Turesson (h), fröken Olsson (s), herrar Gustafsson i Skellefteå (fp), Lindholm (s), Gustafsson i Uddevalla (s), fröken Ljungberg (h), herrar Fagerlund (s), Mundebo (fp), Nilsson i Tvärålund (cp), Westberg (fp) och Svanberg (s).

Reservationer

1) beträffande *viss forsknings- och utredningsverksamhet* av herrar Nyman (fp), Edström (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Johan Olsson (cp), Mattsson (cp), Gustafsson i Skellefteå (fp), Mundebo (fp), Nilsson i Tvärålund (cp) och Westberg (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 6 som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »och förhållanden» bort ha följande lydelse:

»Det är betydelsefullt att en allsidig forsknings- och utredningsverksamhet kommer till stånd för att belysa den mindre företagsamhetens speciella problem. Utskottet förordar därför att i enlighet med syftet med motionerna I: 618 och II: 785 särskilda medel ställs till förfogande under en treårig försöksverksamhet i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget i motionerna.»

dels utskottets hemställan under 2. bort ha följande lydelse:

»2. beträffande *viss forsknings- och utredningsverksamhet* att riksdagen i anledning av motionerna I: 618 och II: 785 ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

2) beträffande *utvidgning av verksamheten till lastbilstrafikföretag* av herrar Virgin (h), Kaijser (h), Nyman (fp), Ottosson (h), Edström (fp), fru Elvy Olsson (cp), herrar Johan Olsson (cp), Mattsson (cp), Turesson (h), Gustafsson i Skellefteå (fp), fröken Ljungberg (h), herrar Mundebo (fp), Nilsson i Tvärålund (cp) och Westberg (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 6 som börjar med »Hittills har» och slutar med »även lastbilstrafikbranschen» bort ha följande lydelse:

»Hittills har gällt att kreditstödet skall avse tillverkningsföretag inom hantverk och småindustri. Som bl. a. riksbanksfullmäktige påpekar i sitt remissvar förekommer de speciella företagareproblem som företagareföreningarna skall medverka till att lösa inte bara inom småindustri och hantverk utan även inom t. ex. transportväsende och distribution. Som i motionerna I: 818 och II: 1064 anförs finnes i detta sammanhang särskild anled-

ning att beakta lastbilstransportföretagens kapitalförsörjningsproblem, särskilt angelägenheten av investeringar i form av godsterminaler, uppställningsplatser, administrationslokaler och andra fasta anläggningar. Enligt utskottets mening är det angeläget att möjligheterna att utsträcka företagareföreningarnas kreditstödande verksamhet att även omfatta lastbilstrafikbranschen närmare utreds. Utskottet anser att vad sålunda anförts bör bringas till Kungl. Maj:ts kännedom.»

dels utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. beträffande utvidgning av verksamheten till lastbilstrafikföretag att riksdagen i anledning av motionerna I: 818 och II: 1064 ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

3) beträffande *delegering av beslutanderätten för lånegarantier m. m.* av herrar *Nyman* (fp), *Edström* (fp), fru *Elvy Olsson* (cp), herrar *Johan Olsson* (cp), *Mattsson* (cp), *Gustafsson* i Skellefteå (fp), *Mundebo* (fp), *Nilsson* i Tvärålund (cp) och *Westberg* (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Departementschefen föreslår» och slutar med »och II: 1058» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utredningen har föreslagit att beslutanderätten i fråga om garantigivningen intill för samma sökande högst 200 000 kr. delegeras till företagareföreningarna under förutsättning av ett visst eget risktagande från deras sida. Förslaget tas upp i motionerna I: 820 och II: 1061. Regler för förlusttäckning genom fondbildning hos företagareföreningarna i anledning av sådana garantibeslut bör utformas av Kungl. Maj:t med hänsynstagande till nuvarande ordning vid direktlångivning.

Den övre gränsen för direktlån efter förenings beslut bör bl. a med hänsyn till det anförda gälla utan att garantilån avräknas. Utskottet tillstyrker därför motionerna I: 823 och II: 1058.»

dels utskottets hemställan under 4. bort ha följande lydelse:

»4. beträffande delegering av beslutanderätten för lånegarantier m. m. att riksdagen med bifall till motionerna I: 820 och II: 1061 samt I: 823 och II: 1058, de två förstnämnda såvitt nu är i fråga, ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört,»

4) beträffande *administrationsbidrag m. m.* av herrar *Virgin* (h), *Kaijser* (h), *Nyman* (fp), *Ottosson* (h), *Edström* (fp), fru *Elvy Olsson* (cp), herrar *Johan Olsson* (cp), *Mattsson* (cp), *Turesson* (h), *Gustafsson* i Skellefteå (fp), fröken *Ljungberg* (h), herrar *Mundebo* (fp), *Nilsson* i Tvärålund (cp) och *Westberg* (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med »Som delvis» och slutar med »statligt utvecklingsbolag» bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till att statens inkomster av ränta på av företagareföreningarna utlånade medel i nuvarande ränteläge kommer att bli större än vad som beräknats i propositionen bör anslaget för bidrag till företagareföreningarna kunna höjas till 6,5 milj. kr. Detta innebär att till alla föreningar såsom föreslagits i motionerna I: 821 och II: 1056, I: 822 och II: 1057 samt II: 1059 skall utgå ett enhetligt basbelopp om 200 000 kr. Av överskjutande medel bör utgå särskilt bidrag till företagareföreningen i Norrbottens län, till Företagareföreningarnas förbund och vissa andra centrala sammanslutningar inom hantverk och småindustri samt till föreningar med särskilt stora behov. Hänsyn bör härvid såsom föreslagits i motionerna I: 578 och II: 707 samt I: 579 och II: 706 tagas till företagareföreningar som är belägna inom det lokaliseringspolitiska stödområdet för att ge dem möjlighet att bedriva hjälpverksamhet för småindustrier på marknadsföringsområdet liksom, efter närmare utredning, till försöksverksamhet med en s. k. idébank i enlighet med vad som föreslagits i motionerna I: 579 och II: 706.»

dels utskottets hemställan under 8. bort ha följande lydelse:

»8. beträffande administrationsbidrag m. m. att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört i anledning av

a) motionerna I: 821 och II: 1056, I: 822 och II: 1057 samt II: 1059, de fyra förstnämnda i vad de avser beräkning och fördelning av administrationsbidrag,

b) motionerna I: 578 och II: 707,

c) motionerna I: 579 och II: 706 i vad de ej avser medelsanvisning.»

5) beträffande *medelsanvisning för administrationskostnader m. m.* av herrar *Virgin* (h), *Kaijser* (h), *Nyman* (fp), *Ottosson* (h), *Edström* (fp), fru *Elvy Olsson* (cp), herrar *Johan Olsson* (cp), *Mattsson* (cp), *Turesson* (h), *Gustafsson* i Skellefteå (fp), fröken *Ljungberg* (h), herrar *Mundebo* (fp), *Nilsson* i Tvärålund (cp) och *Westberg* (fp) som under förutsättning av bifall till reservationen 4 anser att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 9 som börjar med »Departementschefen föreslår» och slutar med »i statsrådsprotokollet» bort ha följande lydelse:

»Med hänsyn till vad utskottet ovan förordat bör för administrationskostnader m. m. anvisas ett till 6,5 milj. kr. beräknat anslag.»

dels utskottets hemställan under 14. bort ha följande lydelse:

»14. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 822 och II: 1057, med bifall till motionerna I: 821 och II: 1056 samt med avslag å motionerna I: 817 och II: 1062, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader* för budgetåret 1968/69 på driftbudgeten under elfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 6 500 000 kr.,»

6) beträffande *medelsanvisning till Statens hantverks- och industrilånefond* av herrar *Nyman* (fp), *Edström* (fp), fru *Elvy Olsson* (cp), herrar *Johan Olsson* (cp), *Mattsson* (cp), *Gustafsson* i Skellefteå (fp), *Mundebo* (fp), *Nilsson* i Tvärålund (cp) och *Westberg* (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 10 som börjar med »Till statens» och slutar med »budgetåret 1968/69» bort ha följande lydelse:

»Av Kungl. Maj:t i detta sammanhang föreslagen medelsanvisning på kapitalbudgeten är enligt utskottets mening otillräcklig. Redan höjningen av taket för direktlån och därav följande förutsatt långivning motiverar, även med hänsyn till föreliggande reservation, att anslaget räknas upp och anvisas med 40 milj. kr. enligt förslaget i motionerna I: 609 och II: 761.»

dels utskottets hemställan under 17. bort ha följande lydelse:

»17. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag, med bifall till motionerna I: 609 och II: 761 samt med avslag å motionerna I: 817 och II: 1062, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Statens hantverks- och industrilånefond* för budgetåret 1968/69 på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder anvisar ett investeringsanslag av 40 000 000 kr.,»